

Co zrobić, gdy w szatni pojawia się agresja?

JAKI JEST PROBLEM?

Do wyśmiewania i dręczenia wśród uczniów najczęściej dochodzi w miejscach, do których nauczyciele mają ograniczony dostęp (np. toalety i przebieralnie). Uczniowie doświadczający takiej przemocy niechętnie mówią o tym nauczycielowi, czują wstyd i obawiają się reakcji rówieśników. W przypadku przemocy w przebieralni jesteś jako nauczyciel w szczególnie trudnej sytuacji. Nie możesz być tam wciąż obecny/a, żeby kontrolować sytuację, ponieważ uczniowie mają prawo do intymności. Jak zatem reagować, kiedy nie jest się obecnym? Po pierwsze, musisz zauważyć, że coś jest nie tak...

JAK ZAUWAŻYĆ, ŻE W SZATNI DOCHODZI DO PRZEMOCY?

Obserwuj uczniów, kiedy wchodzą i wychodzą z szatni. Poniższe zachowania ucznia mogą być efektem przemocy w przebieralni:

- jest zdenerwowany wchodząc do szatni, ociąga się,
- wychodząc ma wypieki lub jest smutny,
- często stara się o zwolnienie z lekcji,
- zaczyna inaczej się ubierać, wkłada bardzo luźne dresy, wiele warstw lub w ogóle nie chce się przebierać.

Porozmawiaj z uczniem: Czy wszystko w porządku? Czy w szatni dzieje się coś dla Ciebie nieprzyjemnego? Jeśli nie odpowie, upewnij go/ją, że może się do Ciebie zwrócić o pomoc w każdej

Obserwuj interakcje między uczniami na sali gimnastycznej. Najczęściej zachowania z szatni przenoszą się też poza nią, ale w subtelniejszej formie.

CO MOŻE WYDARZYĆ SIĘ W SZATNI?

Pamiętaj, że w szatni, gdzie nauczyciel pojawia się rzadko, będzie znacznie więcej przemocy niż poza nią. Może tam dojść do następujących form agresji:

- przezywanie, wyśmiewanie (patrz poradnik „CO ZROBIĆ, KIEDY UCZEŃ JEST WYŚMIEWANY PRZEZ GRUPĘ?”);
- kradzież, niszczenie rzeczy;
- **przemoc na tle seksualnym** – np. **cyberprzemoc** (najczęściej robienie zdjęć w trakcie przebierania się i zamieszczanie ich w Internecie); przemoc fizyczna i psychiczna na tle seksualnym (np. bolesne komentarze dotyczące budowy ciała). Jest to najbardziej szkodliwa i trudna do zidentyfikowania przemoc, a szatnia to miejsce, w którym grupa jest szczególnie na nią narażona.

Żeby dowiedzieć się więcej na temat tego, co dzieje się w konkretnej grupie, możesz przeprowadzić ćwiczenie – poproś uczniów, żeby wyobrazili sobie hipotetyczną klasę i opowiedzieli o tym, jakie problemy mogłyby się pojawić w ich szatni. Uczniom najpierw przyjdą do głowy ich własne obawy i doświadczenia. Następnie możesz spytać wprost, które z tych problemów występują w ich klasie.

Ustalmy wspólnie kilka zasad zachowania w szatni, dzięki którym będziecie się czuli bezpiecznie.

CO ZROBIĆ – TECHNIKI

1. Ustal zasady interweniowania

Omów z dyrekcją zasady interweniowania w przypadku, kiedy podejrzewasz, że coś złego dzieje się w szatni (ważne, żebyś miał/a jasność zasad i oparcie w szkole). **Zasady te omów także z uczniami na początku każdego roku – wytłumacz, że służą ich bezpieczeństwu. Oto przykładowe zasady:**

- jeśli musisz wejść do szatni uczniów tej samej płci, co Ty, głośno pukasz i uprzedzasz, że musisz wejść do środka;
- jeśli musisz wejść do szatni uczniów o przeciwnej płci, głośno pukasz, uprzedzasz, że musisz wejść, a następnie czekasz kilka sekund;
- kiedy rzeczywiście doszło do przemocy, wyprowadzasz ucznia w bezpieczne miejsce (np. do pokoju nauczycieli WF-u) oraz informujesz dyrekcję i psychologa o zajściu.

Spytaj: *Jakie problemy mogą pojawić się w szatni? Podajcie swoje pomysły i powiedzcie też, co można by zrobić, żeby poradzić sobie z takimi problemami?*

2. Ustal z uczniami zasady zachowywania się w szatni

Wspólnie z uczniami ustal zasady zachowania w szatni na początku każdego roku. Możesz to powtórzyć, kiedy dzieje się coś niepokojącego. **Możecie ustalić, że:**

- w szatni nie korzysta się z telefonów,
- nie komentuje się cudzego wyglądu,
- nie dotyka się cudzych rzeczy bez pytania, nie otwiera się cudzych szafek (przy okazji poinformuj, że kradzież i niszczenie rzeczy to poważne wykroczenia).

Wyraźnie powiedz uczniom, że będziesz obserwował /a to, co dzieje się w szatni i że nie będziesz akceptował/a żadnej formy przemocy.

3. Stwórz w szatni bezpieczną przestrzeń

Czy w Twojej szkole są w szatni miejsca, gdzie uczeń może przebrać się na osobności? Jeśli nie, może powinny zostać zainstalowane zasłony lub boksy.

4. Porozmawiaj z uczniami na osobności

Porozmawiaj z wyśmiewanym/dręczonym uczniem. Powiedz, że może na Ciebie liczyć i że zawsze może się do Ciebie zwrócić o pomoc. Zaproponuj rozmowę z psychologiem szkolnym. Porozmawiaj też z osobą dręczącą, mówiąc jej, że zauważyłeś jego/jej zachowanie (nie mów, skąd wiesz o tej sytuacji). **Nazwij to zachowanie przemocą i powiedz stanowczo, że musi się ono skończyć.**

5. Sprawdzaj, jak sprawy toczą się dalej

Zachowania przemocowe bardzo trudno wyplenić. Uczniowie przyzwyczajają się do nich i nawet jeśli po Twojej interwencji przez jakiś czas ich nie stosują, potem do nich wracają. Sprawdzaj, czy zmiana jest trwała. **Co jakiś czas pytaj osobę dręczoną, czy nadal wszystko jest w porządku.** Jeśli problem powtarza się, porozmawiaj z prowadzonymi ponownie. Nie łudź się, że sprawa sama rozwiąże się z czasem.

UWAGA – PRZEMOC SEKSUALNA

Jeśli wiesz, albo podejrzewasz, że w szatni doszło do przemocy fizycznej lub **cyberprzemocy na tle seksualnym**, będziesz potrzebować wsparcia dyrektora i psychologa. Jak najszybciej przygotujcie wspólny plan działania w danej sytuacji. W międzyczasie odizoluj sprawcę od ofiary przemocy. Istnieją specjalne procedury stosowane w takich przypadkach. W rozwiązaniu problemu pomoże policja oraz wyspecjalizowane instytucje

Przydatne adresy znajdziesz tu: www.szkolabezprzemocy.pl/91,instytucje-i-organizacje

Jeśli jeszcze nie znasz procedur reagowania obowiązujących w Twojej szkole, zorganizuj spotkanie informacyjne z dyrektorem.

Opracowała Katarzyna Rymarek. Konsultacja psychologiczna Jakub Kryński.

A czy Wy zetknęliście się z problemem agresji w szatni? Piszcie do nas na adres wf@ceo.org.pl.